

Pátek dne 13. března

1



Jiřík nesl pod paží kopací míč, který nosil obětavě do školy, když měli tělocvik.

Až do čtvrtka 12. března žili Vilík a Jirka takovým obyčejným životem, jakým žijete vy a s vámi tisíce a tisíce jiných chlapců na světě.

Bručeli na školu a odmlouvali doma maminkám. Večer chodili nakupovat drobné potřeby pro zítřek, na kterých se nedalo nic splést, občas se dostali k nějaké té pranici – a při tom všem měli pořád ukrutně dlouhou chvíli.

Až tedy do čtvrtka do večera.

A v pátek dne 13. března to začalo!

V pátek dne 13. března se stalo něco, co změnilo celý jejich dosavadní obyčejný život a udělalo jim z něho nepřetržitou řadu vzrušujících, podivných událostí.

A přece ten významný, památný den začínal pro oba hochy právě tak jako všechny ostatní. Ničím neprozrazoval, že pro ně bude nějak důležitý.

Bydleli oba ve Staré čtvrti, ve stejném domě a jako vždy odešli i dnes ráno společně do školy. Po cestě hovořili o bezvýznamných věcech. Ve škole pak zasedli do lavic a pobyli v nich pět hodin z onoho podivuhodného dne, aniž by se pořád ještě přihodilo něco zvláštního, z čeho by jen trochu mohli vytušit, co je čeká.

Až teprve po cestě ze školy se začal pomalu rozvíjet řetěz událostí.

Bylo to takhle:

Jiřík nesl pod paží kopací míč, který nosil obětavě do školy, když měli tělocvik. Hráli s ním vždy chvíli na travnatém školním dvoře. A teď najednou Vilík vzrušeně vykřikl:

„Drž míč! – drž míč! – Novočtvrťáci...“ Víc nestihl říct.

Několik chlapců se přihnalo odkudsi zezadu, jeden z nich prudce vyrazil Jiříkovi míč a začal jej odkopávat doprostřed ulice.

Vilík a Jirka poznali podle odznaků, že měli útočníci na kabátech, že ti drzouni jsou z Nové čtvrti. Co menších i větších bitek svedly už oba chlapecké náručky těchto dvou čtvrtí mezi sebou, často pro nepatrné příčiny! A teď mělo zřejmě dojít k jedné z nich.

Jiřík se vztekle rozběhl za hochem, který odkopával míč.

„Tohle si nezvykej,“ křičel, „jdi si krást míče k vám do Nové čtvrti!“

„Cóó? Kdo krade míče?“ otočil se neznámý hoch. „Řekni to ještě jednou – no, řekni to,“ dodal výhružně a nechal míč míčem.

Vilík jej raději honem zvedl.

„Kdo jiný než ty, ještě se tak chytrácky ptej,“ soptil Jiřík.

Rána, kterou neznámý útočník Jiříkovi uštědřil, přišla tak rychle, že se jí Jirka nestačil ani vyhnout. Sevřená pěst dopadla na jeho tvář a zasáhla ústa i nos.

Jiříkovi se zatmělo v očích bolestí i zlobou. V tu chvíli zapomněl, že je na ulici – třebaže málo používané, neboť vedla mezi továrními zdmi – a že zde bude zřejmě za chvíli plno lidí. Zapomněl na všechny následky, jež mohly z takové věci vzniknout.

Přestal být dobře vychovaným hochem; teď se z něho stal rozdivočelý chlapec, toužící odplatit ránu ranou.

„Místo, místo, udělejte místo!“ vykřikl kdosi.

Oba hoši se srazili jako dvě dravé, rozvodněné bystřiny. Po ohromném nárazu klesl Jirka na jedno koleno, ale okamžitě se vztyčil a mocným úderem do prsou Novočtvrťáka se snažil dostat z jeho železného objetí. Ale protivník nepovolil. Chytil pravou rukou Jirku za klíční kost a tvrdým bolestivým hmatem ho donutil klesnout na kolena, což přijali hoši z Nové čtvrti s jásotem.

Jiřík však nebyl zdolán. Okamžitě využil své polohy a prudce podrazil soupeři nohy. Novočtvrťák, překvapený tímto nenadálým způsobem útoku, povolil svůj klíční hmat.

Těžce dopadl na Jirku a chvíli se oba zmítali po zemi. Oč byl hoch z Nové čtvrti silnější, o to byl Jiřík obratnější a svižnější. Brzy se dostal ze země na kolena a vzápětí uštědřil nepříteli několik úderů, které protivníka na okamžik zbavily dechu.

V příštím okamžiku zachytil útočník Jirkovu ruku, převrátil se s nečekanou rychlostí na kolena, pak se vzpřímil – a už byla Jirkova pravička zkroucena vzad.

Jirka se pracně vyprostil a Novočtvrťák opět s těžkopádnou prudkostí vyrazil k dalšímu boji.

Kolem zápasících zatím rostl kruh hochů ze Staré čtvrti. Někteří Jirku a Vilíka znali. Vilík jim vzrušeně vykládal, jak ke rvačce došlo.

Teď se Jiřík bleskurychle uhnul před prudkou ranou namířenou na jeho čelist, uskočil k nepříteli zleva a zasadil mu úder za krk. Novočtvrťák jen trochu poklesl v kolenu, ale okamžitě se vzpřímil a opakoval svůj výpad s dvojnásobnou prudkostí. Dobře vedená rána otevřenou rukou do obličeje Jiříka ochromila.

Jirka slepě hmátl kolem sebe a rozehnal se kupředu s tak zoufalou a divokou prudkostí, že protivníka srazil k zemi a ještě přes něho klopytl. Zasypal hochy z Nové čtvrti deštěm úderů a pak namáhavě vstal. I Novočtvrťák se zvedal. Byl udýchaný a zřejmě již neměl chuť k novému útoku.

„Příště si ty svoje žertíky s cizím míčem jistě rozmyslíš,“ cedil Jiřík skrz zuby.

„No to víš, dostal jsi naklepáno, vid’?“ vyjel Novočtvrťák.

Častovali se navzájem mnoha nelichotivými slovy, ale bylo zřejmé, že nová bitka z toho už nebude. Jako když se blýská po bouřce.

Pak chlapci z Nové čtvrti vzali potlučeného druhu mezi sebe a kvapně odcházeli. Půda se jim najednou stávala horkou pod nohama. Bylo zde již tolik chlapců ze Staré čtvrti!

„Věděl jsem hned, jak to dopadne,“ holedbal se vytáhlý bledý hoch z Rybného tržiště, ač ještě před chvílí by nedal za Jiříkovo vítězství ani zlámaný knoflík.

„Ten bude dlouho vzpomínat na Starou čtvrt,“ prohodil jiný.

„A jistě sem půl roku ani nepáchne.“

„Leda s tatínkem, a to se ještě povede za ruku...“

Hoši se zřejmě velmi dobře bavili na účet soupeřů z Nové čtvrti, ale Jiřík z toho, co se kolem něho dělo, neslyšel ani neviděl skoro nic. Byl k smrti vyčerpaný a unavený rychlým tempem rvačky a tělo ho bolelo od smýkání a ran. Trochu se opíral o Vilíka a odcházal se všemi hochy k průplavu.

Takové bylo odpoledne onoho podivuhodného dne, jenž se měl stát pro Jirku a Vilíka tak významným. A bitka, kterou Jiří právě vybojoval, byla úvodem ke všemu tomu neznámému, co je čekalo, aniž to oba hoši tušili.

Podivné seznámení

2

Oběd Jiřímu a Vilíkovi zatím dávno vystydl a doma je čekalo ostré kázáníčko od maminek za pozdní návrat ze školy. Jiřík dokonce dostal od tatínka pohlevek za natrženou kapsu a uválené šaty.

Ale ve čtyři hodiny se oba hoši zase setkali před domem na bezcílou toulku ulicemi. Rozmlouvali spolu a pustili se do řeči o události s míčem. „Myslel jsem v první chvíli, že dostanu pořádnou nakládačku,“ doznával Jiří. „Každá jeho rána vydala za moje čtyři.“

„Dobře – ale měl na sobě mnoho nešikovného masa,“ podotkl znalecky Vilík, „a to zavinilo jeho porážku. Kdyby byl jen trochu rychlejší, bylo by to s tebou špatně skončilo – to ti povídám...“

Chvíli oba mlčeli, až zase Vilík začal.

„Ovšem pranice to byla pořádná,“ řekl uznale. „Nestačil jsem se na vás chvílemi ani dívat. Takové boje mám nejraději. A kdybys viděl, jak se nakonec tvářili ti Novočtvrťáci! Hned poznali, kolik uhodilo.“

Jiří chtěl už už něco odpovědět, když za jejich zády někdo promluvil:

„Haló, kamaráde, blahopřeji k tvému vítězství. Opravdu obdivuji tvou obratnost.“

Oba se naráz otočili. Spatřili mladého muže. Usmíval se a zřejmě mluvil k Jirkovi. A když se Jiří zatvářil nechápavě, neznámý dodal:

„Mluvím o tom přepadení dnes v poledne, tam u továrny. Viděl jsem to všechno od začátku. Jak ti vyrazili míč z ruky a jak padla první rána.“

„Vy jste nás pozoroval?“ uklouzlo trochu ulekaně Jiříkovi, neboť taková rvačka by ho mohla stát i trojku z chování, kdyby se o ní dozvěděli ve škole.

„Nebylo to tak nesnadné,“ zasmál se neznámý. „Šel jsem náhodou kolem továren a viděl jsem vzadu v ulici shluk hochů, jak něčemu přihlížejí. Nemohu za to, že jsem tak zvědavý. Šel jsem se podívat a našel jsem tě tam v bitvě s Novočtvrťákem. Ale ubezpečuji tě, že to na tebe ve škole nepovím...“ a zase se usmál.

„Takové věci tady nejsou vzácné,“ vysvětloval jaksi na omluvu Jiřík. „Novočtvrťáci si pořád začínají. Ale nedávno na hradbách to bylo horší, vid' Vilíku...“

Mladý muž udiveně zavrtěl hlavou. „K takovým nechutným klučkovským pranicím je vás ale opravdu škoda. Vždyť byste snad mohli měřit svou odvahu a sílu někde jinde a jinak! Copak nemáte opravdu nic užitečnějšího a zábavnějšího na práci než se toulat po ulicích a rvát se?“

„A co tedy máme dělat?“ ptal se rozpačitě Vilík.

„Ach – no ovšem!“ usmál se trochu opovržlivě neznámý. „Jste jako většina zdejších chlapců. Dovedete číst knížky s nemožnými příhodami. Umíte se dívat na cizí dobrodružství ve filmu – ale sami? Kromě praní nedokážete a neprožijete nic, protože se nikdy nedostanete dál než na konec své ulice.“

Zatvářil se velmi tajemně a pokračoval: „Vím o mnoha krásných dobrodružstvích, lepších než ty vaše věčné rvačky nebo běhání po kinech. O takových, při nichž byste museli ukázat svou odvahu, chytrost a vytrvalost. Opravdu o krásných dobrodružstvích... ale na to vše jste tady moc pohodlní a také trochu nespportovní.“

Tohle Vilíka dopálilo. „A proč? Proč jsme pohodlní a nespportovní?“ vyjekl vztekle, uražen výsměšky neznámého. „Myslíte si, že jsme

hlupáci, kteří nic nedovedou? Nemůžete to o nás říct, vždyť jste se o tom nijak nepřesvědčil.“

Jirka vzhlédl s obavou k mladému muži, jak odpoví na Vilíkovu troufalost, ale ten se sotva zdatelně usmál a pak pravil záhadně: „Přijde čas, kdy se budu moci přesvědčit. A ten čas přijde brzo. Velmi brzo.“

Pak se k nim otočil zády a odcházel.

Byl už hezky daleko, když Vilík udiveně pronesl: „Co to povídal o přesvědčení? Chce se snad s námi ještě někdy setkat?“

„Zvláštní člověk,“ pravil Jirka zamyšleně místo odpovědi. „Nazval nás sice skoro hlupáky, ale má vlastně pravdu. Jen se podívej... Co jsme už přečetli knížek o chlapcích tak starých jako my – no, a zažili jsme snad někdy něco z toho, co jsme četli? Kromě nějaké té rvačky nic, docela nic.“

„No – nevím,“ odporoval Vilík a prohlížel si přitom roztržený kabát, „v knížkách se píše leccos, ale tatínek povídal, že to obvyčejně není pravda.“

„Ale mohla by to být pravda, Vilíku,“ řekl Jirka slavnostně. „Jen kdybychom chtěli! Copak nám ten člověk neřekl, že ví o mnoha dobrodružstvích? Jistě v tom něco bude...“

Zamyšleně odcházeli od průplavu k domovu, rozechvělí tím novým nápadem: nejen číst nemožná dobrodružství někoho jiného, nejen se na ně dívat v kině, ale sami něco prožít.

Už se stmívalo a po nebi letěla červená oblaka.

Okna obrácená k západu hořela. To se ve skle odrážely červánky. Věže kostelů, vyčnívající k nebi z úzkých uliček Staré čtvrti, zářily jako červené zlato. Večerní zvony slavnostně vyzváněly klekání. V ulicích tu a tam do večerního šera probleskla první nazelenalá světla plynových lamp a zhasínala ve větru.

Byl takový divný, tajuplný večer s předzvěstí jara – a oběma chlapcům se zdálo, že tam někde daleko, kam plují ty barevné mraky, tam někde že je něco krásného a že to volá na ně...

Rikitan se objevuje podruhé

3

Od toho dne bylo stále tepleji. Sníh rychle roztával i za městem a jižní větry vály krajem.

Hoši ze Staré čtvrti kvapem vyměňovali teplé zimní obleky a čepice za pouhý svetr a krátké kalhoty. V ulicích se objevila jejich nahá kolena.

Ano – bylo tu jaro! I kdyby to jinak nebylo vidět, rozhodně to bylo poznat na chlapcích.

A jak krásné a kouzelné bylo jaro toho roku!

Vlaštovky přilétly skoro o dva týdny dříve než jindy a v podstřeší opravovaly i stavěly svá hnízda. Vzduch byl těžký, vonný a plný neznámého kouzla. Ze sadů a zahrad voněla čerstvá zem. Vše bylo v jarním sluníčku tak jiskřivé a jásavé, až oči bolely.

Lidé se usmívali.

Z lesů a kopců v modravých dálkách za městem se kouřilo. To se vypařovala vlhkost. Na řece se hnuly ledy a rackové nad nimi kroužili a křičeli. Vrabcí cvrlikali k ohluchnutí. Podivné vzrušení ovládlo celý kraj.

A Vilík s Jirkou chodili v tom jarním vzduchu jako zmámení. Chtěli něco a nevěděli jasně co. Hledali příhody, hledali něco dobrodružného z knížek, které přečetli, ale nic nenacházeli.

V úterý Jiříka napadlo, že si vystříhnu škrabošky z černé látky, obléknou černé rukavice a takto zamaskovaní že se večer odváží do uliček Staré čtvrti. Ale Jiříkova maminka ještě týž den odpoledne jejich spády objevila, škrabošky spálila a bylo po zábavě.